

C. kr. pošti!
Nedostavljene številke je poslati administraciji „Eisenbahner“
Dunaj V. Bräuhausegasse 84.

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

UREDNIŠTVO
se nahaja v Trstu ul. Madonna 15.
Telefon 1570.

UPRAVNIŠTVO
Dunaj V. — Bräuhausegasse 84.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina:

za celo leto 4.40 K
za pol leta 2.20 K
za četrt leta 1.10 K
Posamezna številka 18 vin.

Štev. 22 in 23.

V Trstu, 25. novembra 1914.

Leto VII.

Mednarodnost in vojna.

Svetovna vojna je zarezala, dasi traja le nekaj čez tri mesece, v življenje vseh narodov globoke rane. Narodno gospodarstvo je sicer močno prizadeto, a kljub temu vzdržuje — bolje kakor je bil vsakdo pričakoval — nemile udarce silnih svetovnih dogodkov.

Ustroj narodnega gospodarstva se je prilagodil novim razmeram in kapitalistični družabni red je sedaj prav takšen, kakršen je bil pred vojno. Ali velika protivnica kapitalističnega družabnega reda, proletarska internacionala, je vsled vojne vse močnejše omajana. In zato nastopajo sedaj vsepovsod ljudje — poklicani in nepoklicani, ki z vidnim zadovoljstvom razglajajo: Delavska internacionala je pokopana za vse večne čase. Vprašanja: Ali je internacionala mrtva? Ali je pa njeno delo ustavljeno le začasno, so za proletarijat največje važnosti, saj je bila proletarjem, bojujočim se za svoje pravice v strokovnih in političnih organizacijah, stara internacionala temelj dosedanjih bojov in zmag in je uresničevala tudi teorijo o proletarskem razrednem boju. Ali naj se odrečemo zaradi hipnih neuspehov našim dosedanjim temeljnim nazorom, ki niso bili le vsebina našega političnega boja, marveč tudi vsebina našega strokovnega stremjenja?

Da zamoremo pravilno presoditi sedanji položaj internacionala, ki bi jo zlobni zavideži tako

radi pokopali, moramo pregledati povode, ki so pripeljali do te vojne.

Na okrvavljenih bojiščih si stoje nasproti milijonske armade, iz vseh dežel so nabrane, vsi narodi so zastopani. Ali tudi v domovini vsakega teh narodov so boji in časopisje enega naroda grnadi vse gnusobe sveta na sovražnika, dočim povzdiguje svoj narod v deveta nebеса. Drug drugemu očitajo, da je zločinski povzročitelj sedanjega klanja. V resnici pa ni hotel noben narod vojne: Ne nemški, ne francoski, ne ruski, ne angleški in ne avstrijski narodi. Vojna je izbruhnila z vso svojo strahoto, kljub vsem onim, ki so se trudili za mir. Svetovna vojna je prihrumela kakor sneženi plaz, ki se odtrga z visokega gorovja in drvi z neznansko hitrostjo v dolino ter potegne v svojem drvenju vse s seboj. Socialisti nismo nikdar dejali, da je nemogoča svetovna vojna, temveč smo vedno opozarjali na nevarnost vojne, ki mora izbruhniti, če se ne omeji tekma svetovnega oboroževanja.

Od nekdanj stremi Angleška po tem, da ugonobi nevarnega nemškega konkurenta in če mora zaradi tega tudi zakrvaveti ves svet. Taka je vedno bila kapitalistična morala. Kaj pomenja nasproti temu dejstvu v razvoju kapitalizma epizoda, da so vstopili na Francoskem socialisti v vlado in da sede socialisti poleg onih, ki vzdržujejo sramotno zvezo z ruskim carizmom? Obramba domovine — to je bilo v prvi vrsti geslo —

ki je vodilo francoske socialiste pri vstopu v ministristvo. Ni sedaj primeren čas, da rešujemo vprašanje: Ali so se pregrešili francoski sodrugi in belgijski sodrug Vandervelde proti temeljnim načelom socialističnega nauka, ker so vstopili v nevarnem času v vlado? To vprašanje bomo reševali po vojni, ko bosta senca in luč pravično razdeljeni. In dalje! Če so se ti sodrugi res pregrešili, kaj zamore postopanje posameznikov razdreti vsa dejstva, ki so utemeljena v zgodovini in v razvoju kapitalističnega gospodarstva? Ali obsodijo sodniki na smrt vso rodbino, če je en član rodbine ubijalec?

Niti enega dejstva ni še pokazala sedanja vojna, ki bi izpremenila temeljna načela internacionalne zveze proletariata. Če so bile one moči kapitalističnega svetovnega naziranja, ki so pripeljale do vojne močnejše kakor one, ki so vse storile, da se ohrani mir, ni s tem še dokazano, da je nauk o internacionalizmu zgrešen, marveč je dokaz, da je internacionala živa potreba proletariata. Ali bodo zgradili po vojni poedini narodi okolo sebe kitajsko zidovje, kaj ne bodo oživel zopet takoj vsi mednarodni stiki med trgovci in tvorničarji, med umetniki in učenjaki? Kako bi mogel živeti dandanes en narod popolnoma ločen od drugega? Samo nacionalni šoviniisti gobezdajo sedaj, da je internacionalizem zmeda. Ti ubogi na duhu bodo prav kmalu, ko neha vojna, izpoznali, da tudi svetovna vojna ni izpremenila temeljnih nauk kapitalističnega

LISTEK.

RUDOLF MÜLLER:

Junakinja.

(Po resničnem dogodku, ki ga je objavila »Arbeiter-Zeitung« dne 18. oktobra 1914.)

Deset ur je pošiljalo solnce svoje vse oživljajoče žarke pravični in nepravični stvari. Nato je zatonilo kakor silna, ognjena krogla za gorovjem. Ko je že skoraj zašlo, je zaplamtelo krvavordeče še enkrat ob globeli, da se poslovi od njih, katerih oči so se danes zatisnile za vedno.

Strašen dan je bil, ki se je nagibal sedaj, strašen za vse, ki so v upu in strahu preživeli njegove dolge ure. Od razoranega gorovja sem je še vedno odmevalo grmenje topov.

Gospod Štefan Meszaros je stal pred vrati kolodvora, držal je obe roki nad očmi in pazno gledal v smer, odkjer je grozeče prihajala »govorica kraljev«. Neprijazne sence Karpatov so se širile čez nezmerno planjavo.

Gospod Meszaros je globoko vzdihnil.

Že dva dni je bilo prej tako živahno mesto kakor mrtvo. Le on je bil ostal na svojem službenem mestu in čuval in stregel brzojavnemu aparatu. Komaj da je zabrnal aparat, že je hitel k njemu in na dolgem papirju je zarezovala ost

daljše in krajše črte, sama važna poročila za našo armado.

Irma, njegova ljubljena žena, je dobila od obratnega urada nalog, naj odide z otroci v notranjost dežele. Ali ona je pristala na tem, da je njeno mesto poleg njenega moža in ni izpolnila naloga. Od časa do časa je stopil Meszaros na peron, položil je roke okolo ušes, da sliši natančneje, in napeto je poslušal v smrtonosno temino. Že osem dni ni bil v postelji, tudi njegova žena ne. In tudi hrane je postajalo od dne do dne manj. Ali z lehkoto sta prenašala oba vse napore in vsa razburjenja, če prav je bila zakrita prihodnost s težko negotovostjo. Ordonančni oficir, ki je bil prinesel že v noči poročilo o neugodnem stanju naše armade, je dejal pri odhodu z globoko ginjenostjo: »To je pač zadnje poročilo, ki ga zaupate brzojavni. Rešite se, če se morete; sovražnik bo najbrže čez eno uro na postaji.« Preden je mogel še Meszaros odgovoriti in vprašati o tem in onem, je že slišal peket konjskih kopit in v viharjem galopu je jezdil oficir k svojim. Ko ni slišal nobenega peketa več, je vzel ključ in zaklenil dohod v obratno pisarno in odšel v stanovanje, kjer so ga pričakovali žena in otroka, Irma in Štefan s skrbimi in miselnimi obrazi.

»Kaj je sporočil oficir«, vpraša gospa Meszaros vsa v skrbih, ko zagleda moža.

»Nič dobrega,« je odgovoril s tresočim glasom. »Rusi bodo najbrže že čez eno uro tukaj in oficir je svetoval, naj se rešimo, če je še mogoče; ti, moja draga, in te dva« — pri tem je rahlo pogladil lase svojih otrok, kakor bi jih hotel blagosloviti — »morate priti na varno«. Komaj je izgovoril, že se je oglasila gospa Irma in dejala s trdim glasom, ki je izključeval vsak dvom: »Na noben način in niti minuto ne zapustim s tema dvema tebe. Če je vsemogočnemu všeč, tedaj naj vzame nas štiri hkratu, saj smo vendar eno, Štefan!« Otroka sta skrila svoje glaviče v materino krilo in zaplakala sta, ko sta slišala materine besede in ko sta videla skrbi polne obraze staršev.

»Dobro,« odgovori gospod Meszaros, objame svojo neustrašeno spremljevalko v življenju in jo poljubi na čelo. Pri tem je opazila, da se je utrnila možna velika solza iz oči in mu polzela po licu, dihala je burno.

»Sploh pa,« je dejal, »nimam od direkcije še nobenega povelja, naj zapustim postajo, in služba ostane služba. Kdo ve, če ne morem še kaj koristiti naši hrabri armadi. Tako kakor so jo odkurili, tako jaz ne storim. Ali se nisi tudi ti sramovala zanje, ko smo videli, s kakšnim veseljem so sprejeli nalog za odpotovanje? Nobenega čuta dolžnosti, nobene zavesti dolžnosti, niti drobtinice zvestobe nima ta pakaža v sebi!« In v znamenje, da se mu gabijo taki ljudje, je krepko

razvoja. Ravno sedanja vojna je živ dokaz, da izginjajo politične, nacionalne in verske razlike, kadar gre za en velik cilj, in da so odločilni le gospodarski interesi. Angleži, ki se združeni s slovansko Rusijo bore proti Nemčiji, so poslali na bojišče tudi Črne in Indijce, le zaradi tega, da zagotovo angleškemu kapitalizmu svetovno nadvlado, da iztrebijo nevarno nemško konkurenco. Že Marx je trdil, da postane kapital predrzen, če ima zagotovljeno primerno obrestno višino in da se ta predrznost — če je zagotovljeno najvišje obrestovanje — ne prestraši niti visoke gore mrličev. Angleži sedaj dokazujejo to trditev.

Vse to kaže, da bo deloval tudi naprej kapitalizem kot internacionalna moč. In ker ne bo pokopan internacionalni kapitalizem, zato tudi ne skopljje ta vojna groba proletarski internacionali. In če bi je ne imeli še, bi jo morali ustvariti. Njen obstanek bo razdražil marsikaterega političnega abecedarja. Še trdnejša, še veličastnejša se bo razkrilila proletarska internacionala po vsem svetu.

Ali ni več političnih strank?

Ko je izbruhnila strahota svetovne vojne, so umolknil po vseh državah notranji prepiri in vse se je združilo za obrambo. Ljudje, ki vidijo včasih tudi strahove pri belem dnevu, so mislili, da uprizore socialni demokratije ob napovedi vojne bog zna kakšne kravale. Neprijetno so bili ti politični otročaji razočarani, ko je povedala socialna demokracija povsem mirno — kakor stori to vedno ob velikih resnih dogodkih — svoje načelno stališče. In ker so bili razočarani, so razglasili v lastno tolažbo: »Socialne demokratije je odnesel vihar vojnih dogodkov.« Koliko je resnic na tem? Ali res ni več političnih strank? Ali res ni tudi več socialno demokratične stranke?

Eno je resnično: Med posedujočimi razredi res ni nobene stranke več. Zabrisana so vsa verska, nacionalna, da celo gospodarska nasprotstva. Zakaj spe ta nasprotstva? Ali se je zbudil naenkrat pri vseh teh strankah, ki so si bile še dan pred vojno napovedjo tako v laseh, globok zmisel za državno idejo? Če bi bil res tak zmisel v meščanskih strankah, tedaj bi se bil moral pojaviti takrat, ko je bilo treba utrditi državo na znotraj, ko so dosegli narodnostni boji nevarne meje. In ravno to, da je poznala tujina Avstrijsko-Ogrsko le kot državo, kjer so večni narodnostni prepiri, kjer ni edinosti narodov, ravno to je izpodbujalo naše protivnike k napovedi vojne. Seveda so se zmotili pri tem računu. Preveč so pričakovali od tistih zloglasnih bojev

med Nemci in Čehi v državnem zboru, zaradi katerih smo zasloveli po vsem svetu in ki so naše gospodarsko življenje močno ovirali. Če bi res zabrisala neka skupna vodilna misel vsa nasprotstva med meščanskimi strankami, tedaj bi ne bili brali toliko javnih pritožb, da tišče bogatini v naši državi prekrepijo svoje denarne vreče in da slabo izpolnjujejo svoje dolžnosti napram brambovcem domovine, ki prelivajo zanje kri, napram ranjencem, ki zanje trpe in napram družinam padlih, ki so žrtvovali svoje življenje za njihovo življenje. Če bi družila posedujoče razrede res visoka skupna ideja, tedaj bi ne bilo treba odredb proti oduštvu, ne bi bilo treba uradno določevati najvišjih cen, tedaj bi tudi ne bilo onega nesramnega odiranja, ki se je bilo pojavilo ob pričetku vojne in ki je zdrnil našo vse preveč potrpežljivo vlado. Ali niti državna ideja, niti kak drugi ideal ni izbrisal nasprotstva med meščanskimi strankami, temveč ta nasprotstva so kar skopnela kakor slana pod toplimi solničnimi žarki, ker niso bila ta nasprotstva nikdar resna, velika nasprotstva, temveč le prazen nič, le bobneče fraze. Ko so bila v nevarnosti v sedanji vojni interesi vseh posedujočih, tedaj so vrgli proč vse one fraze, ki so prej tvorila nasprotstva. Čehi in Nemci so slavili naenkrat po izbruhu vojne velikanske pobratimije, niti najrahljeje sledi prejšnjega smrtnega sovraštva ni bilo več med češko in nemško buržvazijo. Niti eni niti drugi niso več govorili, da je ogrožena njihova narodna posest, vse, vse, kar je bilo nekdanj povod vročih narodnostnih bojev so vrgli med staro šaro. In klerikalci vseh barv so naenkrat spoznali, da se njihova reakcija v bistvu prav nič ne razlikuje od reakcije takozvanih svobodomiselnih strank, svobodomiselnih stranke so napravile enako razkritje in nobene ovire ni bilo več za prijateljski objem in bratski poljub. Enaki interesi so zabrisali vsa nasprotstva, nič več ni različnih meščanskih strank, temveč imamo le eno samo meščansko stranko.

Seveda nočemo tajiti destva, da gredo v tej vojni interesi meščanstva in interesi proletariata v enaki smeri. Interesi niso nikakor enaki, temveč potekajo le po eni poti. Pretežni del meščanstva razglša sedanjo vojno za obrambno vojno Nemčije in Avstrije.

Ali nekdanji stranki Avstrijske in Češke države niso bili nevarnost nemškega konkurenta in če mora biti ta nevarnost odpravljena, tedaj je treba vsa nasprotstva zabrisati. Toda je vedno bila kapitalistična morala. Kaj pomenja vsa ta razkritja in dejstva v razvoju kapitalizma? Ali proletariata obeh držav ima velik interes na tem, da se ne zapre Nemčiji pot do morja in nam ne pot v orient, da ne izgubi nobena država dose-danjih trgovinskih zvez, zakaj od tega je odvisno

življenje in stremljenje proletariata. Balkanska in sedanja vojna sta pokazali, kako težko je prizdeta naša izvozna industrija — steklarska, tekstilna, usnjarska in kovinarska industrija — če je izvoz le začasno prekinjen. Obstoj tisočih in tisočih družin je navezan na izvoz teh industrijskih panog. Če ne moremo izvažati, tedaj molče tovarne, praznujejo delavci in narašča brezposelnost. Boj strokovnih organizacij je v takih razmerah silno otežkočen, ker izkrvave organizacije vsled brezposelnosti. Mezde padajo, ker imajo podjetniki vsled brezposelnosti preveliko izbero med delavci, beda narašča in delavcu se godi slabše in slabše. Zato smo morali poseči po orožju, da branimo svoje eksistenčne možnosti. Proletarci, ki stoje v armadah, se končno bore za enaki cilj kakor se bore v miru v strokovnih in političnih organizacijah, le da imajo sedaj drugačna bojna sredstva, a sovražnik je isti: kapitalizem. Le da ne gre proletarec proti domačemu kapitalizmu v boj, temveč proti tujemu konkurentu, ki hoče uničiti domači kapitalizem in vse življenske pogoje proletarcev.

Če branijo proletarci skupno s posedujočimi razredi naš trgovinski obstoj, naš izvoz, naše življenske pogoje, vendar ni izbrisano nasprotstvo med proletarci in buržvazijo. Če bi bila uničena vsa nasprotstva, eno ni uničeno nikdar in ne bo namreč razredno nasprotstvo. To nasprotstvo občutimo danes prav tako kakor prej. Živila so nam podražila, delo je redko, kjer je delo, tam podaljšujejo delovni čas in krčijo mezde. Podjetniki niso pozabili niti trenotek na profit, in niti na misel mu ne prihaja, da bi smatral proletarca za svojega brata in ki ima zato pravico do njegove podpore, ker brani njegovo imetje. Razredna nasprotstva so danes prav tako živa kakor pred vojno. Zakaj bi torej ne bilo socialno demokratične stranke več? In zato je nezmislina trditev, danes ni več političnih strank. Res je: Razen socialno demokratične stranke ni nobene stranke več!

Pozor, upravitelji krajevnih skupin!

Mnenje prevladuje, da morajo krajevene skupine in vplačevalnice strokovnih organizacij vsled izjemnega stanja ustaviti vsako društveno delovanje. To ni res! V zmislu društvenih pravil določeno delo, odbo-rove seje, društveni shodi se lahko vrše kakor doslej, če se naznani politični oblasti

pljunil na tla. Njegova soproga mu je gledala mirno v obraz, kakor da hoče potrditi, da jej je njen Štefan vračal vedno zvestobo za zvestobo.

Naenkrat zaropče po durih, da so se stresli stebri. »Sveti Štefan!« je zaklicala prestrašena žena, »Rusi so tukaj!«

Njen mož je vzel svetilko in ključ in odšel čez stopnice. Poleg njega je šla soproga z otrokom.

Že so se nagibala vrata, ko je Meszaros odklenil. Med odprtimi vrati je stal ruski oficir s patroljo in zakričal: »V imenu Njegovega Veličanstva ruskega carja prevzamem železniško progo in postajo in Vas pozivljam, da mi izročite vse aparate v dobrem stanju. Če hočete, lahko opravljate tukaj službo za dober — ruski denar.« Gospod Meszaros je držal še vedno svetilko v rokah, pogledal ženo in otroka in dejal odločno: »Ostanem na svojem mestu, kakor dolgo zahteva to moja predpostavljena oblast, in drugače sem jaz Oger, a ne lopov!«

V roki ruskega oficirja se je zablistal revolver. Oster pok, svetilka je ugasnila in se razbila.

Ko so zopet prižgali luč, so videli mrtvo truplo Štefana Meszarosa na tleh, postal je žrtev zvestega izpolnjevanja dolžnosti.

Dva Kalmika sta potegnila njegovo truplo pod milo nebo. Žena je stala kakor okamenela,

komaj da je razumela povelje, naj ostane z otroci v poslopju.

Ko je prišla gospa Meszaroseva v stanovanje, je burno stisnila otroka k sebi in strahotno jokala. V njeni duši pa je naraščalo in naraščalo sovraštvo, tako močno, tako silno kakor narašča v viharjni noči hudournik z gorovja. Maščevanje! Maščevanje! To je bila njena edina misel.

Spodaj je zvonil in zvonil brzojav. Vedno hitreje, znamenje nujnosti. Trudni Kalmiki so spali zunaj tako trdno kakor njen mož. Tiho se je splazila gospa na streho, obesila je vzprejemni aparat, ki ga je bila vzela s seboj, na žice in sprejela je brzojav.

Ko je bil brzojav gotov, je skrila papir v lase in se splazila skozi vrata. Pred vrati je ležal njen mrtvi mož. Pogledala ga je v lice, se nagnila in ga poljubila. Potem se je vzravnala, skrčila pesti in zažugala z njimi, izpregovorivši strašno kletev, sovražniku.

Pet ur je hodila po slabih potih, vsenaokolo obdana od nevarnosti. Potem je prišla do poveljstva. General je pustil predstaviti brzojavko. Rusi so brzojavili:

»8000 mož infanterije je na meji občine K. z 22 topi za preizkus.«

Kavalerijski polk s štirimi topničarskimi baterijami, 2000 konj, infanterija, sestanemo se v 12 petek popoldne pri občini M. Položaj in moč avstrijsko-ogrske ar-

made naj se natanko poizve, potem jo obkolite in uničite. General L.

Poveljnik je ponudil gospe 2000 K kot priznanje za njeno hrabrost. Odklonila je to, hitro se je odpravil proti domu, da vlovi še nadaljna poročila.

V desetih minutah je vse oživel v našem taborišču. Zjutraj, ko se je dobro zdanilo, so bili Rusi obkoljeni in premagani.

Izdajstvo! Izdajstvo! je kričal poveljujoči ruski general in odposlal je kazaško patroljo na poizvedovanje.

Med tem, ko so opazovali otroci mrtvega Meszarosa početje Kalmikov na peronu, se je splazila mati vnovič na streho, da prestreže brzojavke. Komaj je pripela aparat na žico, je zaslišala udarce konjskih kopit. Kazaki so stali pred poslopjem in častnik je grozeče gledal na streho. Z zvezanimi rokami na hrbtu je stala, obdana od kazakov, ki so imeli v puškinih cevah zanjo pripravljene ostre patrone. Otrokom je zaklicala, naj maščujejo zločin, storjen njihovim staršem.

Ko je zopet solnce zahajalo, so prijezdili naši vojaki kot zmagovalci na postajo.

Nasproti postaje je bil svež grob. Meszaroseva otroka sta zasejala na njem večnozeleno smrečico.

KARL KAUTSKY:

Socialna demokracija v vojni.

(Konec.)

Vsakokrat pa vidimo, da ni nasprotstva med nemškimi in francoskimi socialisti v presojanju potrebe te vojne, ne v načelnem naziranju, temveč v različnem pojmovanju situacije, ki sledi iz različnosti geografične lege razsojevalcev. Tega nasprotstva skoraj ne bomo mogli premagati, dokler divja vojna. Ker ni načelnega nasprotstva, temveč nastaja nasprotstvo le vsled posebne situacije, zato tudi ne bo trajalo nasprotstvo dlje kakor ta situacija.

Seveda ne smemo zamenjavati naziranja, ki prevladuje v nemški socialni demokraciji, z onim naivnim ljudskim naziranjem, ki je v Nemčiji še zelo močno in ki ima vse Ruse le za Kazake, Baskire in Kalmike, za slepa orodja carizma. V naši stranki prav dobro čislamo velikanski preobrat, ki se je zgodil v ruskem ljudstvu tekom zadnjih desetletij in ki se je tako silno pojavil v ruski revoluciji l. 1905. Vemo, da je demokracija v Rusiji na pohodu, da je močno kipel že pred vojno v proletarskih masah in v buržvaziji. Nič več ne priznavamo stališča, da je vojna proti Rusiji potrebna, da zlomi carjevo moč, ali da štiti demokracijo zapadne Evrope. Nasprotno, vojna med Nemčijo in Rusijo prinese danes lahko — ne mora — za demokracijo obeh držav zapreke — pa naj zmaga kdorkoli. Naziranje pa, da je vojna proti Rusiji prav taka nesreča kakor vsaka druga vojna, ne nasprotuje nikakor prepričanju, da bi bila sedaj, ko že imamo vojno, med vsemi nesrečnimi posledicami, ki jih prinese, najnesrečnejša zmaga carjeva.

Če ne more prinesiti niti vidik napadalne vojne ne vidik proletarskih interesov v sedanjih vojni naziranje, ki bi mu pritrdili jasno in odločno sodrugi vseh dežel, tedaj ostane kot odločilni vidik še tretja možnost. Čeprav se prepirajo o tem, kdo je napadeni, kdo napadalec, kaj ogroža demokracijo Evrope bolj, ali zmaga Nemčije nad Francosko, ali zmaga Rusije nad Nemčijo, je eno jasno: Vsak narod in tudi proletariati vsakega naroda ima mnenje interes na tem, da zabrani sovražniku prehod čez meje, ker zavzamejo s tem grozote in pustošenja vojne najstrašotnejšo obliko, obliko sovražne invazije. In v vsaki nacionalni državi mora zastaviti tudi proletariati vso svojo energijo, da ostane nedotaknjena samostojnost in celota nacionalnega ozemlja. To je bistven del demokracije, te potrebne podlage za boj in zmago proletariata.

Položaj ljudstva v eni ali drugi državi mora biti že zelo obupen in breznaideven, če smatra vojne neuspehe vlade, katerih posledica je sovražnikov naval v deželo ali celo razcepljenje naroda in tuja vlada za manjše zlo kakor obstoječe razmere. Tudi zelo zatirano ljudstvo, ki ne odobrava politike vlade, ki je pripeljala do vojne, se obrača z energijo proti prodirajočemu sovražniku dežele, če čuti dovolj moči v sebi, da premaga pozneje v miru pritisk vlade za lastno močjo. Niti v Rusiji ni danes položaj proletariata takšen, da pričakuje le od zmage zunanjega sovražnika svojo rešitev.

Za presojo obrambe domovine pred opustošenjem in oropanjem, za varstvo naroda pred razcepljenjem in tujo vladno so pa navadno očitna dejstva pred izbruhom vojne vse bolj vidna kakor pa za presojo napadalne vojne ali proletarskih interesov. Če je v deželi le količjak svobode, tedaj gre tukaj le za razmerje sil in velikost nevarnosti, ki prete, od sovražnika. Če je sovražnik tako slaboten, da je že vnaprej očitno, da ne more vpasti v deželo, s katero ima vojno, tedaj nastopa socialna demokracija močnejše dežele, če ne vodi ena ali druga presoja proti temu, proti vojni politiki svoje vlade, kjer le more in gre v najodločnejšo opozicijo proti njej.

To je storila socialna demokracija Zedinjenih držav med vojno proti Španiji, na Angleškem med bursko vojno, v Rusiji med vojno z Japonci — Japonci, čeprav močni, niso pretili nikdar, da uničijo ali zmanjšajo Rusijo — v Španiji med maročansko ekspedicijo in v Italiji med tripolitansko vojno.

Razmere na Angleškem se pa odlikujejo na prav poseben način zaradi tega, ker je obdana Angleška od vseh strani z morjem in ta lega razlaga še druge posebnosti Angleške. Ta lega varuje Angleško pred vsakim sovražnim vpadom, dokler obvladuje angleško brodovje morje. Osamljena lega Angleške je pripomogla do tega, da so Angleži zelo zgodaj dobili narodno edinost. Od 17. stoletja dalje, odkar je postala Irska trajna angleška posest, ni mikalo Angleže, da bi pomnožili ozemlje svojega naroda in ni jih strašila izguba ozemlja. Prav tako države na evropski celini so se tudi Angleži od takrat mnogokrat vojskovali. Ali države evropske celine so šle vedno le v vojno, da povečajo svoje ozemlje v Evropi, Angleži so šli le za povečanjem svojih kolonij in pridobivanjem novih postojank za brodovje. Seveda, če so bile te postojanke vedno dobro izbrane, to je preporna točka.

Če prištejemo k vsemu temu še velikansko moč angleškega parlamenta, moči, kakršne ni dosegel do danes še noben drugi parlament, tedaj razumevamo posebno dejstvo, da ni imela Angleška v teku 200 let nobene večje vojne, ki ne bi bila izzvala najenergičnejšo opozicijo v lastni deželi popolnoma v nasprotju s postopanjem strank v ostalih evropskih državah. V vojni proti ameriškim kolonijam, ki se je bila pričela l. 1775. in končala leta 1783. s priznanjem njihove samostojnosti, je vstala v angleškem parlamentu močna stranka in se postavila z izredno odločnostjo na stran vstašev. Pred vsemi Fox in Burke. Fox je poveljeval ameriške generale in napadel prav besno Angleže. Zmage Angležev so ga navdajale z žalostjo, njihovi porazi so ga veselili. V parlamentu je porabil vso svojo zgovornost za dokaz, da je pravi interes Francoske in Španije, da potegneta meče v prid ameriške neodvisnosti... V vsakem štadiju boja je uporabljala opozicija svoj vpliv, da je spravljala vladu v zadrego. (Lecky, Zgodovina Angleške v 18. stoletju).

Enaki prizori so se odigrali v angleškem parlamentu med vojno proti Franciji po izbruhu revolucije:

»Vsako leto je predlagala opozicija, da se sklene mir s Francosko in vsak poraz angleškega orožja je izzval pri njej zaničevalni krohot, kakor da bi bili zgolj Francozi in Irčji, a ne Angleži.« (Ducken, Das Zeitalter der Revolution, des Kaiserreichs und der Befreiungskriege).

In taki prizori se ponavljajo do danes. Ta opozicija proti vojni se ni pojavila le med bursko vojno temveč tudi sedaj. Najglasnejši protesti, ki so v vsaki drugi državi izključeni, so se oglašili ne le pred izbruhom vojne, temveč tudi med vojno. Nobena vlada, ampak tudi ne pretežna večina prebivalstva v kaki drugi evropski državi ne bi prenašala v enakem položaju take opozicije.

Značilno je, da prav tako kakor ob burski vojni tudi ob sedanjih vojni ni bilo naziranje angleških socialistov enotno. Kljub temu niso vojni nasprotniki od danes identični z vojnimi nasprotniki pred 15 leti. Med tem ko se je takozvano desno krilo, pred vsem Fabijci, takrat močno zanimalo za vojno, ki so jo označevali radikalnejši elementi za zločin — vendar so bile tudi tukaj izjeme — je danes »British Socialist Party« (angleška socialistična stranka) vojni bolj prijazna nego Fabijci. Ti smatrajo ruski absolutizem za najnevarnejšega sovražnika in so proti temu, da ga podpira Angleška, med tem ko poudarjajo ostali, da je ogrožena pred vsem francoska republika in da je treba v prvi vrsti zabraniti zmago nemškega militarizma.

Povsem drugače kakor na Angleškem in v prejšnjih, prej omenjenih vojnah zadnjih desetletij, je bilo sedaj ob izbruhu vojne na evropski celini. Sile so bile precej enake. Noben človek ni mogel prerokovati, preden so se pomerile armade, na katero stran se nagne zmaga. Vsakemu udeležnemu narodu so pretile najhujše izgube v primeru poraza in vsakemu preti strahoten poraz, če ne napne vsak živec.

K temu prihaja še to, da je sedaj vsa brambena možna masa narodov direktno udeležena pri vojni — le Angleška je izjema, ker ima še tako-

zvani »snubaški sistem«, kar je zopet v zvezi z njeno osamljeno lego in svobodo pred vsakim vpadom. Oni dan, ko bi Angleška prenehala vladati na morju, bi morala uvesti splošno vojaško dolžnost.

Vse te okoliščine so pripomogle, da so se zavzeli z vso strastjo za vojno tudi taki socialisti — tukaj in tam — ki vedo, da ni še popolnoma pojasnjeno vprašanje, kdo je napadalec, niti vprašanje, na kateri strani vojujočih je zastopan višji proletarski in demokratični interes.

Zgoraj smo označili tri stališča, s katerih presojamo socialisti naše razmerje napram vojni. Katero od teh stališč je bilo merodajno sodrugom v posameznih deželah, to je nemogoče dognati.

Najpogostejše je bilo skoraj gotovo tako, da niso ločili ta tri stališča prav natančno in so najbrže oddali sodbo na podlagi vseh treh, v kolikor ni odločevalo pri tej sodbi čustvo, ampak razum. Prebivalstvo presoja skoraj večinoma sedanjio vojno tako, da smo bili napadeni. Vsaj po časopisu lahko tako sodimo.

Za socialistično mišljenje je pa nevarno, če zavzamemo stališče proti vojni edinole na podlagi odgovora na vprašanje: Kdo je napadalec? Zlasti tedaj, če je stvarni položaj dvomljiv in če nič ne preiščemo, če je vojna posledica velikih, zgodovinskih nasprotij, ki temelje v gospodarskih, od volje posameznika neodvisnih gonilnih silah. Če se dalje ne oziramo na preiskavo, kako učinkuje izid vojne politično, temveč reduciramo preiskavo na sodnijsko obravnavo z obsojbo krivca, ki je zakrivil velikanski zločin svetovne vojne na lehkomišeln način, a prepustil nasprotno obrambo proti vojni drugim. Če tako presojamo, tedaj je na eni strani vsa krivda, vsa krivica, na drugi pa vsa nedolžnost, vsa pravica.

Po taki presoji so zavezani socialisti napadajoče dežele, da ne dovolijo vojnih kreditov, a socialisti napadene dežele, da jih dovolijo. Če glasujejo socialisti v napadalčevi deželi za vojne kredite, tedaj pokažejo s tem le svojo bojazljivost ali svojo nezmožnost za izpoznanje čiste pravice, torej na vsak način pokažejo, da so manj vredni.

Če pridejo socialisti tukaj in tam do prepričanja, da je njihova država napadena — ali direktno ali indirektno, z napadom na zaveznika, čigar oslabitev ima za posledico lastno oslabitev — tedaj mora izvirati iz tega omalovaževanje, da, sovražstvo proti sodrugom v sovražnem taboru.

Še več. Napadalec je zločinec. Zločince je treba kaznovati ali jih napraviti vsaj neškodljive. Zato je treba torej tako dolgo voditi vojno, ki nam jo je usilil, dokler ni zločinec brez moči in treba mu je potem tako porezati ude, da se ne gane nikdar več. To so logične konsekvence, če razločujemo med napadalno in obrambno vojno in te morajo neizmerno poostriiti nacionalna nasprotstva v ljudski zavesti.

Vse drugače učinkuje marksistično naziranje, ki ne stremi po obsodbi, temveč po razumevanju. To naziranje pripelje lahko v gotovem primeru do zaključka, da vladajo v različnih državah enake namere, zaradi katerih pridejo v sovražno nasprotstvo in da si tako druga drugi ne moreta ničesar očitati. Če pride kljub vsemu prizadevanju socialne demokracije do vojne, tedaj mora braniti pač vsak narod lastno kožo, kolikor jo more. Posledica tega je za socialne demokrate vseh narodov enaka pravica ali enaka dolžnost, da se udeleže te obrambe, druga drugi ne smejo očitati te obrambe.

Iz tega pa nastaja za socialno demokracijo vsakega naroda nadaljna dolžnost, da smatrajo vojno le za obrambno vojno in da je cilj te vojne le obramba pred sovražnikom, ne pa »kazen« zanj ali pa mu zmanjšati njegovo ozemlje. Ker tako naziranje ne išče vzrokov vojne v osebni malopridnosti ali manjvrednosti nasprotnika, temveč v objektivnih razmerah, zato bo stremela socialna demokracija za tem, da ne bo varnost, ki jo prinese mir, sad ponižanja sovražnikovega ali razkosanja njegove dežele, kar bi bil le zopet nov vojni vzrok za bodočnost, temveč bo stremela za tem, da se odpravijo razmere, ki so

pripeljale do vojne, danes torej imperialistična nasprotstva in tekmovalno oboroževanje.

Seveda ne sega v tem trenutku naša moč tako daleč, da diktiramo mirovne pogoje, kakor ni mogla naša moč preprečiti izbruh vojne. Ne vemo, ali bo sploh mogoče postaviti mir na take temelje. To je odvisno od razmerja sil, ki jih danes absolutno še ni mogoče pregledati. Ali za proletarsko prakso in za mednarodno sodelovanje socialno demokratičnih strank po vojni bo prav velike važnosti, na kakšni podlagi da zahtevajo mir: Ali na podlagi razorožitve in sporazuma v svetovni politiki ali pa na razkosanju premaganca, naj bo ta kdorkoli.

Kljub vsem tem pomislekom prevladuje skoraj vse naziranje v napadalni vojni in ne ločijo tega naziranja od naziranja proletarskih interesov in vojaške obrambe vsakega sovražnega vpada. Dostikrat celo zmedejo defenzivno zunanjo politiko z defenzivno strategijo. Proti temu je bil nastopil že Marx l. 1870. v nekem pismu na Engelsa:

»Kugelmann zamenjava defenzivno vojno z defenzivnimi vojaškimi operacijami. Torej če mene napade na cesti malopridnež, tedaj smem odvrčati le njegove vdarce, a ne smem ga potolči, ker se izpremenim potem v napadalca.«

Ali je defenzivna ali ofenzivna vojna boljša, to je zgolj vojaško vprašanje, ki nima nikakršne stika z vprašanjem, ali je bila pričeta ta vojna kot odpor ali kot napad. In končno se mora izpremeniti vsaka defenziva v ofenzivo, če naj ima vojna uspeh.

In če tudi moramo natančno ločiti vojaško in politično ofenzivo, vendar ne ostane vojaška ofenziva, če je zelo uspešna, brez vpliva na zunanjo politiko in potem dobi tudi ta lahko ofenzivni značaj. Tako se je izpreminjal značaj vojne leta 1870. Ko se je pričela ta vojna, je veljala splošno za napadalno vojno Napoleonovo, v poteku je pa dobivala ne le vojaško, temveč tudi politično bolj in bolj značaj obrambne vojne Francozov. Če se vojna v svojem poteku tako izpreminja, tedaj se lahko izpremeni tudi stališče socialne demokracije v eni ali drugi deželi.

Ob izbruhu vojne se lahko izkažeta stališči o napadalni vojni in o proletarskem interesu za nezadostni. Dvomljivo je, kdo je napadalec, od katere strani da lahko pričakuje proletarska in demokratična stvar več. Kot edino stališče ostane potem potreba, obvarovati svoj narod pred pogubnimi posledicami poraza.

Če poteka vojna tako, da se nagiba tehtnica z večjo odločnostjo na eno stran in se izpremeni vojna vsled tega na eni strani v izrazito napadalno vojno, na drugi strani na obrambno vojno tudi z zgolj političnega stališča, potem kažejo vsa tri naziranja v eno smer. Da zmagujoči narod preneha vsaka bojazen, da se opustoši, zmanjša, podjarmi njeno ozemlje. Toliko strašnejša je stvar drugi narod. Vojna pa postaja potem tudi politično vedno bolj od ene strani napadalna vojna, od druge strani obrambna. In končno nam vleva tu proletarski in demokratični interes, da ni noben narod prikrajšan v svoji samostojnosti in v velikosti ozemlja.

Če je dozorela stvar toliko, tedaj ni nobene dvoma več, tedaj nimata socialni demokraciji teh dveh dežel nič več nasprotujoča naziranja o situaciji in o dolžnosti, ki nastajajo iz nje.

Drugačnja postane seveda stvar, če noben od narodov ne zmaguje tako odločno, da se mu ni treba bati v poteku vojne od drugega naroda nobenega vpada, nobenega nasilstva, če traja vojna z menjajočimi uspehi tako dolgo, da sta oba dela popolnoma izčrpana. Potem moramo seveda računati s tem, da se ne izpremeni stališče, ki ga je zavzela socialna demokracija vsake dežele ob začetku vojne. Zato pa s tem večjo gotovostjo lahko potem pričakujemo, da bodo ob sklepu vojne dejansko priznani mirovni pogoji oni, ki odgovarjajo našemu stališču.

Reforma občnega državljan-skega zakona.

(Dalje.)

Nova pravica otrok.

Reforma občnega državljankega zakonika obsega tudi določbe o razmerju otrok napram staršem. Reforma hoče izboljšati položaj najnesrečnejših otrok, torej otrok, katerih očetje zanemarjajo svoje dolžnosti, kakor tudi položaj vseh nezakonskih otrok in otrok ločenih zakoncev.

Varstvo proti zakonskemu očetu.

Varstvo proti zakonskemu očetu, kakor ga je dajal državljanski zakonik doslej, je bilo v tem, da je bila odvzeta očetom, ki zanemarjajo rejo in vzgojo svojih otrok, za vedno očetovska oblast in dalje v tem, da je sodišče odredilo vse potrebno proti onim očetom, ki so zlorabljali očetovsko oblast in ki so zanemarjali svoje očetovske dolžnosti. Tudi vsled reforme imajo sodišča pravico, da odvzamejo očetovsko oblast. Ali tudi tedaj, če noče sodišče vporabiti te najstrožje določbe, lahko nekaj ukrene, namreč: Očeta postavi lahko pod nadzorstvo sodišča, ne da bi mu odtegnilo očetovske oblasti, tako da je odgovoren oče sodišču za svoje postopanje. Če še nadalje zanemarija svoje dolžnosti, tedaj mu sodišče lahko odvzame njegovo oblast.

Če prevzame kak zavod ali društvo za otroško varstvo rejo in vzgojo trpinčenega, zapuščenega ali zanemarnjenega otroka ali rejo otroka, ki mu starši iz drugih vzrokov ne dajo potrebne vzgoje, tedaj odredi lahko sodišče, da se odvzame otrok društvu pred dopolnjeno vzgojo le s privolenjem sodišča. Nasprotno pa odda društvo ali zavod lahko otroka vselej.

Pravice nezakonskih otrok.

Kakor znano, je imel doslej nezakonski otrok po zakonu le enega sorodnika, mater. Razmerje z očetom je obstajalo le v tem, da je bil dolžan, plačevati stroške preraje. Nezakonski otrok ni bil niti v sorodu s starši svoje matere in ni imel nikakršnih pravic do njih. To razmerje je označeval zakon s sledečimi tridimi besedami: »Nezakonski otroci so sploh izključeni od pravic družine in sorodstva.« Pravnega razmerja nezakonskih otrok tudi nove določbe ne izboljšujejo v bistvu in prav nič drugega kakor moderna tankočutnost ni bilo odločilno, da so črtali to trdo določbo.

Tudi sedaj nimajo nezakonski otroci pravice do očetovega imena. Niti plemstva ne dobe, če je mati tudi plemkinja. Nezakonski otrok tudi še sedaj nima pravice, da bi bil očetov dedič. Če mu oče ali njegovi starši izrecno ne zapišejo deleža v oporoki, ne dobi dedščine. Novo pa je: Enaka dedna pravica kakor za zakonske otroke z ozirom na sorodnike matere. Med tem ko je imel doslej nezakonski otrok dedno pravico le po materi, ima sedaj dedno pravico tudi, če umrje starši matere, materini bratje in sestre ali oddaljenejši sorodniki.

Novo je tudi to, da ni treba nezakonskemu otroku vedno nositi imena, ki ga je imela mati ob njegovem rojstvu. Zakonski mož matere izjavi lahko kadar hoče, pri vladnem namestništvu, da bo imel otrok njegovo ime in potem se piše otrok tako kakor mož njegove matere. Treba je le materinega dovoljenja in dovoljenja varuha, če ni mati sama varuhinja. Tudi že polnoletni nezakonski otroci dobe lahko z dovoljenjem prizadetih ime materinega moža. Te nove navedbe, da dobi nezakonski otrok ime materinega moža, se ne sme zamenjati s takozvano legitimacijo otroka. Legitimacija obstoja v tem, da se poročita mož, ki je otrokov oče in otrokova mati. Ta navedba ostane neizpremenjena. Nova odredba skrbi za ta primer, če materin mož ni očetov otrok. Če se torej poroči kdo z ženo, ki je imela prej otroka z drugim, ali če porodi žena med zakonom otroka, čigar oče ni zakonski mož matere, tedaj da mož kljub temu lahko otroku svoje ime. Dedna pravica pa ni s tem spojena. Zakonski otroci vdove pa ne morejo dobiti imena drugega materinega moža.

Če ni doslej skrbel nezakonski oče za pre-rejo otroka, tedaj je imela to dolžnost otrokova mati. Med tem, ko so morali skrbeti za zakonske otroke, za katere ne morejo skrbeti starši, stari starši, pa za nezakonske otroke ni bilo treba skrbeti starim staršem. Ne starši nezakonskega očeta ne starši nezakonske matere niso imeli dolžnosti, da kaj store za svojega vnuka; ta otrok jih je briga toliko, kolikor vsak drugi tuji otrok. Tudi nove določbe imajo še to trdo določbo, da ni treba staršem nezakonskega očeta niti najmanj skrbeti za nezakonskega otroka, pač pa določajo nove odredbe, da imajo starši nezakonske matere dolžnost, skrbeti za otroka, če tega ne more storiti ne nezakonska mati ne nezakonski oče. Kdor torej oskrbuje nezakonskega otroka, ima sedaj pravico, da toži v skrajni sili starše matere za alimente.

Za pravno razmerje otroka in njegove matere napram nezakonskemu očetu veljajo sedaj te določbe: Med tem ko ni imel doslej nezakonski oče drugih dolžnosti nego, da je plačeval vzrejne stroške za otroke, ima sedaj dolžnost, da plača porodne stroške in preskrbinske stroške za mater za prvih šest tednov po porodu. Če mati še po teh šestih tednih ne more zaslužiti, tedaj mora skrbeti nezakonski oče zanjo toliko časa, da je zmožna za zaslužek. Če zahteva nezakonska noseča, tedaj obsodi lahko sodišče moža, ki ga označi noseča verodostojno za očeta še neporojenega otroka, in če je noseča v bedi in če je njeno življenje neomadeževano, da naloži mož še pred rojstvom otroka pri sodišču znesek, ki zadošča za trimesečno otrokovo oskrbo; dalje znesek za šesttedensko oskrbo matere po porodu. Če je otrok ob rojstvu mrtev, ali če umrje v teku prvih treh mesecev ali če umrje mati pred potekom šestih tednov, tedaj dobi mož denar nazaj.

Dolžnost oskrbe nezakonskega otroka so imeli tudi že doslej po smrti nezakonskega očeta njegovi dediči. K temu pristavlja nova odredba še, da sme zahtevati nezakonski otrok, ki ga oskrbujejo v očetovi hiši, oskrbo in vzgojo po očetovi smrti v enaki izmeri kakor prej, seveda če so na razpolago zadostna sredstva.

Tožbe, ki so bile potrebne v interesu nezakonskega otroka proti očetu, so zdaj bolj enostavne. Če enkrat neovržno dokaže sodišče, da je ta in ta nezakonski oče otrokov, tedaj ga ni treba več tožiti za alimente. Sodišče samo lahko določi, koliko naj plača oče. Če pa uvidi sodišče, da nima zadostnih podlag za ta ukrep, tedaj pozove otrokovega varuha, da toži očeta. Proti nezakonskemu očetu, ki izpolnjuje prostovoljno vse svoje dolžnosti, ne sme izreči sodišče nobene razsodbe ne sodbe. Sodišču tudi tedaj ni treba odločiti, če misli, da je »popolnoma izključeno«, da zamore nezakonski oče, kdaj kaj storiti za otroka.

Otroci ločenih zakoncev.

Pri ločitvi zakona je veljalo doslej: Če se starši niso sporazumeli, komu ostanejo otroci, tedaj so ostali dečki, da so bili stari štiri leta in deklice, da so bile stare sedem let pri materi. Kadar so bili stari dečki štiri leta in deklice sedem let, je imel oče pravico, zahtevati otroke. Le če so bili odločilni tehtni razlogi, je sodišče lahko ukrenilo drugače.

Sedaj odpade le določitev starosti. Niti mati nima pravice, obdržati mlade otroke, niti oče nima pravice, zahtevati otroke. Predvsem mora polzkušati sodišče, da doseže sporazum. Če ne pride do sporazuma, tedaj odloči sodišče po tehtnem preudarku, komu naj se izroče vsi otroci ali le posamezni. Lahko izroči torej tudi vse otroke, brez ozira na starost, očetu ali materi. Stroške nosi seveda vedno oče. Oče in mati imata pravico, da obdrujeta z otroci in sodišče lahko odredi tozadavne ukrepe. Če pa je v prid otroku, tedaj ukrene lahko sodišče nove odredbe in tudi lahko razveljavi dogovore staršev.

(Konec prihodnjic.)

Dopisi.

S proge med Zidanim mostom in Pragerskem. Hudi vojni časi so marsikoga izpreobrnil, da smatra n. pr. tudi oni, ki ga je postavila srečna usoda na boljše, vplivnejše mesto, drugega, ki

Zahtevajte v vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah list: „Železničar“.

mu starši niso mogli dati na pot v življenje drugega nego dve delavni roki, vsaj za človeka. Ali pri vseh, ki oblačijo in vedre našim delavcem na progi, ni opaziti te izpremembe, zlasti ne pri gospodih Fluku in Rotmanu. Gospod Fluk je pokazal svojo gorečo ljubezen do bližnjega s tem, da je ubogim — seveda organiziranim — delavcem tako skrajšal delovni čas, da zaslužijo komaj za slan krop. G. Fluk, ki ima lepe dohodke — od srca mu jih privoščimo — seveda ne ve, kaj je beda, kaj pomanjkanje. Ali pa morda misli gospod Fluk, da so se delavcem ob vojnem času skrčili želodci? Tudi ne vemo, kje so oni službeni predpisi, ki dovoljujejo gospodu Fluku, da vporablja za delo na svojem vrtu one delavce, ki jih plačuje železnica. To se pravi, železniško upravo varati, da ne rabimo ostrejšega izraza. Gospod Fluk je našel sorodno dušo pri gospodu Rotmanu. Obema je silno na poti sodrug F. v P. Na vsak način bi ga rada spravila iz P. Ker pa ta sodrug opravlja službo izredno vestno, zato mu nista mogla do živega drugače kakor z grdo zvijačo. Na pristojno mesto sta sporočila, da prosi sodrug F. proč s sedanjega službenega mesta, seveda brez vednosti sodruga F. Sodruga F. je odposlal takoj prošnjo, naj ga ne prestavi direktorja, ker on tega ne želi. A dobil ni na prošnjo niti odgovora. Sedaj ga pa preganja g. Rotmann, da mora hitro proč. G. Fluku in Rotmanu povemo tole: Ko so bili Francozi na Kranjskem, je prisilil francoski vojak nekega gorenjskega kmeta, da ga je zibal. Kmet ga je zibal in zraven pel: »Vsaka reč le en cajt trpi.« Končno se je kmet naveličal in zagnal francoskega vojaka neusmiljeno iz zibke. Torej priporočamo gospodoma Fluku in Rotmanu, da si dobro zapomnita to vižo: »Vsaka reč le en cajt trpi« in naj brzdata že ob pravem času svoja absolutistična nagnjenja.

Iz okrožnic in uradnih listov.

Iz obratne bolniške blagajne c. kr. drž. železnice.

Pred kratkim se je preuredilo postopanje z bolnimi člani bolniške blagajne.

Najnovejša odredba pa ukazuje, da morajo članovi, ki imajo jetiko. Doslej so postopali s temi bolniki kakor z ostalimi. Pošiljali so jih v bolnišnice ali pa so ostali doma, dokler jih ni rešila smrt trpljenja.

Najvažnejša odredba pa ukazuje, da morajo pošiljati jetične bolnike v nalašč zato ustanovljena zdravilišča na račun bolniške blagajne. Gotovo se olajša bolniku trpljenje, če ima na razpolago denarna sredstva.

Ta ukrep železniškega ministrstva dogovorno z odborom bolniške blagajne se glasi:

C. kr. železniško ministrstvo, štev. 10.510/5.

Na Dunaju, dne 9. julija 1914.

Podpore onim članom bolniške blagajne, ki so v zdraviliščih. Na znanje vsem ravnateljstvom in tudi obratnemu vodstvu v Černovicah.

Sporazumno z odborom bolniške blagajne je c. kr. železniško ministrstvo odredilo, da dobe vse one družine članov bolniške blagajne podporo, ki so v zdraviliščih in ki ne dobivajo za čas bivanja v teh zavodih nobene plače, s katero bi lahko razpolagale njihove družine. Podpore znašajo: Za 4 tedensko bivanje (v kopelih) 30 K; za 3 mesece v zdraviliščih za pljučne bolezni 80 K iz zaklada bolniške blagajne.

Te podpore z bolniškim prispevkom od 1. julija 1914 se izplačajo vsem onim bolnim članom po pristojnih ravnateljstvih takoj kakor hitro odide v omenjena zdravilišča. Zaračunavati se mora državni železnici pod poglavjem XXVII, 28. odstavek.

Za c. kr. železniško ministrstvo:

Rudel, m. p.

Iz tega odloka je razvidno, da dobi bolnik, ki ga je poslala bolniška blagajna v zdravilišče za štiri tedne 30 K, za 3 mesece 80 K podporo, poleg tega dobi tudi po pravilih zajamčeni bolniški prispevek.

Podpora ima namen, da bolnik lahko pokrije više izdatke v zdravilišču. Te podpore so deležni le oni člani, ki ne dobivajo za čas bivanja v zdravilišču prejšnje plače in ki morajo skrbeti za družino.

Ta odlok ostane tudi vsled nastalih posebnih razmer v vojni neizpremenjen, če tudi nalaga sedajna splošna situacija odboru skrajno varčnost.

V svrhu vzdržanja finančnega ravnotežja, se je moralo odpraviti nekoliko drugih ugodnosti.

Tako n. pr. se je odpravilo popraviljanje zob in stavljanje umetnih zob na račun bolniške blagajne. Ta postavka je bil zelo visok v vsakokratnem proračunu.

Ta naredba se je izvršila po nalogi železniškega ministrstva in je bila v uradnem listu državnega železniškega ravnateljstva na Dunaju razglašena.

Okrožnica o tej naredbi se glasi:

Okrožnica štev. 154.

Preklc zdravljenja zob in ustavljenja umetnih zob na račun bolniške blagajne.

Vsem službenim voditeljem in železniškim zdravnikom.

Po nalogu železniškega ministrstva se z ozirom na izredni položaj države, vsled katerega ima bolniška blagajna izredne izdatke, odpravi zobozdravniško službo z 31. avgustom 1914.

Na Dunaju, dne 18. avgusta 1914.

Štev. 1515/8/1.

C. kr. drž. železniški ravnatelj:

Kolisko, m. p.

Nadalje se je po nalogu železniškega ministrstva omejilo število članov bolniške blagajne, ki imajo pravico iti v kopelj ali v zdravilišče, zato pa je ministrstvo za pomožne uslužbence, ki so bili vpoklicani, razglasilo priznanja vredno naredbo:

Okrožnica štev. 153.

Dovoljuje se družinskim članom vpoklicanih pomožnih uslužbencev brezplačna zdravila in zdravniško pomoč.

Vsem službenim voditeljem in železniškim zdravnikom.

C. kr. železniško ministrstvo je v soglasju z odborom obratne bolniške blagajne potom odloka z dne 12. avgusta 1914, štev. 30.881/5 ukazalo, da naj dobivajo one družine pomožnih uslužbencev, kateri so vsled vpoklicanja k aktivni vojaški službi izstopili iz službe c. kr. državne železnice, tudi nadalje za slučaj bolezni brezplačno zdravila in zdravniško pomoč in sicer v enakem obsegu kakor pred vpoklicanjem, četudi ne plačujejo nobenih prispevkov.

Na Dunaju, dne 18. avgusta 1914.

Ravnatelj državne železnice:

Kolisko, m. p.

Ta odredba je humanitarno delo železniškega ministrstva. Družinam vpoklicanih članov je s to odredbo zagotovljena brezplačna zdravniška pomoč in brezplačna zdravila za slučaj bolezni, če so se obračali kot je bilo doslej v navadi do železniškega zdravnika.

Iz organizacije.

Pozor člani krajevne skupine Opčina!

Blagajnik skupine sodrug Kugelweis je bil prestavljen v Pulj. Zato je bil na zadnjem sestanku izvoljen za prvega blagajnika sodrug Peter Husli, za državno železnico pa sodrug Ivan Holzer. Člani naj vplačujejo tema dvema sodruga mesecne prispevke.

Poročila o shodih.

V Gorici, južna železnica, je bil železničarski shod 14. novembra, na Jesenicah 15. novembra in v Ljubljani 17. novembra. Dnevni red na vseh shodih je bil: 1. Ustanovitev podpornega sklada za družine vpoklicanih in brezposelnih železničarjev. 2. Službene dolžnosti železničarjev v vojnem času.

Na vseh shodih je poročal tajnik železničarske organizacije sodrug Josip Kopač iz Trsta. Na vseh shodih so spoznali zborovalci nujno potrebo ustanovitve podpornega sklada. Podporni sklad se uveljavi s 1. decembrom. Zborovalci so izvolili na vseh shodih posebne odbore, ki bodo imeli upravo nabranega denarja pod nadzorstvom krajnih skupin.

Raznoterosti.

Krompir se ne sme izvažati. Neka dunajska korespondenca poroča: Vlada je izvedela, da nakupujejo trgovci v velikih množinah krompir z namenom, da ga izvažajo. To zbuja seveda med prebivalstvom bojazen, da bo ostalo za porabo doma manj krompirja in da se bo vsled tega izdatno podražil. Vlada pa ne dovoli, da se ne podraži to najpotrebnejše živilo, nobenega izvoza krompirja in bo proti vsem poizkusom izvoza nastopila kar najbolj energično.

Najvišje cene za moko, žito in krompir. V Budimpešti so bile konference avstrijskih in ogrskih zastopnikov poljedelskega in trgovskega ministrstva, da določijo najvišje cene za moko, žito in krompir.

Posledice vojne na gospodarskem polju. Angleška vlada je izdala 15. septembra izkaz o izvozu in uvozu blaga. Uvoz se je zmanjšal za 390 milijonov kron, izvoz za 634 milijonov kron v primeri z izvozom in uvozom v isti dobi lanskega leta.

Koliko so morale vzdržati železniške tračnice. Da so naše železnice res izvrstne, kaže dejstvo, da ni ob mobilizaciji zapustil noben vlak postaje pozneje kakor ob določeni uri. K temu točnemu poslovanju ni pripomoglo le zvesto delo vsega železniškega osebja, temveč tudi izvrstna kakovost naših železnic. Pomisliti moramo le to, koliko so morale vzdržati tračnice in vsa spodnja stavba proge ob tem prometu. Že v otroških letih železnice so si belili glave v vprašanju, kako da bodo dosegali vlaki večjo hitrost, da ne bi pri tem trpela odporna sila tračnic. Ti pomisleki so se kmalu razpršili, ker so gradili vedno popolnejše stroje. Najstarejši stroji so imeli le dva para koles in teža, ki je slonela na oseh, je bila dosti krat prevelika. Treba je bilo razdeliti težo stroja na tračnice in tako je nastal prvi stroj z osmimi kolesi. V začetku je imel vsak par koles poseben cilindar in tudi zveza med kolesi ni bila še taka, kakršna je danes. Najvažnejša prenosna je nato obstojala v tem, da so na mesto vsakega para koles zgradili poseben širikolesni podstavek, ki je nosil sprednji del stroja in drugi par koles so zvezali z glavnim okvirjem, ki nosi kotel in strojne priprave. Na ta način je bila razdeljena skupna teža na daljšo dolžino. Po tem načelu se ravna skoraj po vseh deželah sveta pri zgradbi železnic. Nastala je pa tudi potreba vsled večje hitrosti vlakov, vsled povečanja strojev in njihove teže in vsled vedno večje teže, ki jo vlečejo stroji, da se kolikor mogoče razbremenijo tir. S posebnim aparatom izmerijo lahko vlačno silo vozečega stroja. Preizkušnje na ta način so potrdile staro resnico, da trpe tračnice tem manj, čim več koles imata stroj in tender. Čim več koles imata stroj in tender, tem manj trpe tračnice in spodnja stavba proge. Seveda so nadomestili prejšnje lahke tračnice s težjimi. Izmerili so, da vzdrže tračnice pod vlaki, ki vozijo po 80 km na uro, 20 do 25 tisoč kilogramov. Da imajo tračnice še večjo odporno silo, jih napravijo iz prav tako dobrega jekla kakor ga uporabljajo pri zgradbi železniških mostov. Prišli so do prepričanja, da je za železnice najboljši material ravno le dober.

Priporočajte in širite naš list!

Pozor, uslužbenci c. kr. priv. južnoželezniške družbe.

Glasom § 23. penzijskega štatuta c. kr. priv. južnoželezniške družbe je odredila uprava volitev odbora penzijskega zavoda za funkcijsko dobo 1914/17.

V odbor je treba izvoliti pet članov in deset namestnikov in sicer volijo štiri člane in osem namestnikov člani penzijskega zavoda službenih mest avstrijskega omrežja in enega člana in dva namestnika člani penzijskega zavoda, ki so v službi ogrskega omrežja.

Volilno pravico imajo vsi poduradniki in sluge, ki so ob času volitve aktivni člani penzijskega zavoda za uslužbence.

Izvoljeni so lahko za avstrijsko omrežje le oni aktivni člani penzijskega zavoda, ki prebivajo na Dunaju, izvzemši one člane, ki pripadajo stavbni direkciji; od teh so pa izvoljeni lahko tudi oni, ki so nameščeni v obratu obratnega inšpektorata Dunaj. Za ogrsko omrežje so lahko izvoljeni le oni aktivni člani, ki prebivajo v Budimpešti.

Izvoljeni so oni, ki dobe relativno največ oddanih veljavnih glasov.

Volitve se vrše po skupinah in sicer posebej za obratno, železniško, stavbeno, strojno in administrat. direkcijo.

Eksekutiva organiziranih avstrijskih železničarjev priporoča naslednje kandidate:

1. Obratna direkcija:

Robert Scherbaum, revizor vlakov, Dunaj, obr. inšp.

Henrik Engert, sprevodnik vlakovodja, Matzleinsdorf.

Karl Schrom, brzojavni mojster, Meidling.

2. Železniška in stavbna direkcija:

Josip Kraft, železniški čuvaj, Mödling.

Ferdinand Herzog, mojster central. ogibov, Meidling.

Alojz Egger, uravnavalac proge, Dunaj.

Tovariši! Sodrugi! Glasujte vsi za te kandidate, da se ne razcepijo glasovi.

3. Strojna direkcija:

Franc Nadler, strojevodja, Dunaj.

Karl Grandl, paznik voz, Dunaj.

Josip Diebler, strojevodja, Dunaj.

4. Ostale službene panoge:

Tomaž Swoboda, tiskar, Dunaj.

Karl Dietsch, tiskar, Dunaj.

Karl Oberleitner, pisarniški sluga, Dunaj.

Po nalogu zaupnikov: **Rudolf Weigl**.

Pozor, južni železničarji!

V letaku, ki ste ga dobili pretečeni teden in kjer so imena naših kandidatov za personalno komisijo, so nekatere tiskovne pomote. Ker je glasovnica neveljavna, če je ime napačno napisano, zato prosimo, da vsak volilni upravičenec popravi pomote. Pomote so:

Namesto Läckl mora biti pravilno Säckl.

Pri kandidatu Wildauerju ni navedeno pravo bivališče.

Namesto Bocen mora biti Kufstein.

Namesto Preppost mora biti pravilno Preprost.

Namesto Princ Josip mora biti Princ Ferdinand.

Namesto Schreibörk mora biti pravilno Schreiböck.

Namesto Kasperbauer Franc napišite Kasperbauer Ignac.

Namesto Rothwangel mora biti pravilno Rothwangl.

Namesto Strohheisel mora biti pravilno Strohäusl.

Pri kandidatu Hutterju napišite strojevodja namesto namestnik strojevodje.

Pozor! Poduradniki in sluge južne železnice! Pozor!

Tovariši! Sodrugi!

Naši zastopniki so bili prosili upravo južne železnice, da preloži razpis novih volitev za personalno komisijo (poduradniki in sluge) z ozirom na sedanje razmere do končane vojne. Uprava južne železnice je pa izjavila, da stori to le tedaj, če se izpremene tozadevne določbe v štatutu personalne komisije. V ta namen je prosilo 15 izvoljenih članov personalne komisije, ki so člani naše organizacije, da naj skliče uprava južne železnice plenarno sejo. Te prošnje ni izpolnila uprava

južne železnice, temveč je razpisala z okrožnico št. 44 z dne 31. oktobra t. l. nove volitve za personalno komisijo za dobo od 1915 do 1917. Voliti je treba za vsako od petih skupin »sekcije za poduradnike« po tri člane in tri namestnike in ravnotako za vsako od petih skupin »sekcije za sluge« po tri člane in po tri namestnike.

Volilni upravičenec je vsak uslužbenec, ki je provizorično ali pa definitivno nastavljen z dekretom, in sicer voli v oni

»sekciji« ali skupini, h kateri pripada po svojem službenem mestu.

Izvoljen je lahko vsak z dekretom nastavljeni uslužbenec, brez ozira na to h kateri skupini pripada.

Konferenca v Mariboru in sestanek zaupnikov na Dunaju sta določila naslednje kandidate za dobo od 1915 do 1917. Priporočamo Vam torej, da volite te kandidate, vendar pa si pridržujemo pravico, da odredimo, če nastopijo druge razmere — kaj drugače.

a) Sekcija za poduradnike:

Skupina I.: Vožnjo osobje prometa (revizorji vlakov in nadsprevodniki) voli:

Zelenobeke glasovnice

za člane:

Klengel Adolf, nadsprevodnik na Dunaju.

Täuber Karl, nadsprevodnik na Dunaju.

Säckl Maks, nadsprevodnik v Brucku ob Muri.

Zelenobeke glasovnice s temnordečo preč-

nico — za namestnike:

Wildauer Adolf, nadsprevodnik v Kufsteinu.

Scheibin Viljem, nadsprevodnik v Inostou.

Hlawatschek Vaclav, nadsprevodnik v Mariboru.

Skupina II.: Ostalo osobje prometa (postajni ekspedienti, postajni, mestni in skladišni mojstri in kanclisti) voli:

Modrobeke glasovnice

za člane:

Draksler Ivan, pisarniški ekspedient v Matz-

leinsdorfa.

Siegelbauer Karl, mestni mojster na Dunaju.

Osmetz Jožef, skladišni mojster v Bocnu.

Modrobeke glasovnice s temnordečo

prečnico — za namestnike:

Hirzenberger Franc, mestni mojster v Donawitzu.

Andraschitz Ferdinand, kanclist v Meidlingu.

Cerny Ivan, skladišni mojster v Mariboru.

Skupina III.: Osojbe pri strojni-službi in pri vlakopospeševalni službi (strojevodje, strojni, delovni in vozni mojstri) voli:

Rumenobeke glasovnice
za člane:

Zwenk Franc, strojevodja v Mariboru.
Preprost Alojz, strojevodja v Mürrzuschlagn.
Pörtl Jožef, strojevodja na Dunaju.

Rumenobeke glasovnice s temnordečo
prečnico — za namestnike:

Stratil Jožef, strojevodja na Reki.
Hohenegger Nikolaj, strojevodja v Inomostu.
Obiltschnig Leopold, strojevodja v Gradcu.

Skupina IV.: Progozdrževalno osojbe (železniški in brzojavni mojstri in mojstri centralnih ogibov in drugi poduradniki) voli:

Rožnatobeke glasovnice
za člane:

Mayer Anton, železniški mojster na Dunaju.
Herzog Ferdinand, mojster centralnih ogibov v Meidlingu.
Tipka Karl, brzojavni mojster v Dunajskem Novem mestu.

Rožnatobeke glasovnice s temnordečo
prečnico — za namestnike:

Mozetič Anton, železniški mojster v Gorici.
Ebner Ivan, železniški mojster v Badnu.
Weiß Friderik, brzojavni mojster v Meidlingu.

Skupina V.: Osojbe ostalih službenih panog (poduradniki blagovne uprave in ostalih službenih panog) voli:

Rdečebekke glasovnice
za člane:

Prinz Ferdinand, skladiščni mojster, blagovno skladišče na Dunaju.
Niehs Josip, delovni mojster, delavnice južne železnice na Dunaju.
Steinbauer Štefan, skladiščni mojster na Dunaju.

Rdečebekke glasovnice s temnordečo
prečnico — za namestnike:

Slezak Jožef, delovodja, delavnice južne železnice na Dunaju.
Weber Leopold, skladiščni mojster, blagovno skladišče na Dunaju.
Bonelli Ivan, skladiščni mojster, blagovno skladišče na Dunaju.

b) Sekcija za sluge:

Skupina I.: Vožnjo osojbe prometa (vlakovodje in sprevodniki) voli:

Zelene glasovnice
za člane:

Schreiböck Anton, sprevodnik vlakovodja na Dunaju.
Kasperbauer Ignac, sprevodnik v Mürrzuschlagn.
Sternšek Gašper, sprevodnik vlakovodja v Ljubljani.

Zelene glasovnice s temnordečo
prečnico — za namestnike:

Straßer Oskar, sprevodnik vlakovodja v Matzleinsdorfu.
Salmhofer Peter, sprevodnik vlakovodja v Gradcu.
Rothwangl Leopold, sprevodnik vlakovodja v Beljaku.

Skupina II.: Ostalo osojbe prometa (skladiščni in postajni pazniki in pazniki pri premikanju, vratarji, pisarniške sluge, pazniki ogibov in ostalo službeno osojbe) voli:

Oranžne glasovnice
za člane:

Wagner Jožef, postavljalac ogibov v Matzleinsdorfu.
Strohäusl Karl, premikač v Donawitzu.
Wendl Franc, skladiščni paznik v Gradcu.

Oranžne glasovnice s temnordečo
prečnico — za namestnike:

Waschenegger Franc, vratar na Dunaju.
Pollermann Ivan, lampist v Matzleinsdorfu.
Grebien Alojz, zapisovalec voznih listov v Ljubljani.

Skupina III.: Osojbe strojne službe in vlakopospeševalno osojbe (namestniki strojevodij, strojni kurjači, strojni in vozni pazniki itd.) voli:

Rumene glasovnice
za člane:

Zwenk Henrik, strojevodja v Brucku.
Gerungros Ivan, strojevodja v Gradcu.
Jaich Julij, paznik vozov na Dunaju.

Rumene glasovnice s temnordečo
prečnico — za namestnike:

Hutter Ivan, strojevodja v Liencu.
Koller Jožef, namestnik strojevodje v Mariboru.
Frank Anton, strojevodja na Dunaju.

Skupina IV.: Progozdrževalno osojbe (čuvaji na progi, pisarniške sluge in drugi nastavljenici) voli:

Temnorjave glasovnice
za člane:

Herzig Franc, kanclist v Matzleinsdorfu.
Pfeffer Martin, čuvaj na postajališču Inzersdorfu.
Luckner Rajmund, obhodnik proge v Nikolsdorfu.

Temnorjave glasovnice s temnordečo
prečnico — za namestnike:

Dečmann Jožef, obhodnik proge v Ehrenhausnu.
Holzer Jožef, obhodnik proge v Klammu na Semmeringu.
Egger Alojz, uravnavaalec proge na Dunaju.

Skupina V.: Osojbe ostalih službenih panog (uradni sluge pri direkciji in pri blagovni upravi itd.) voli:

Rdeče glasovnice
za člane:

Dietsch Karl, tiskar na Dunaju.
Albrecht Eduard, pisarniški sluga na Dunaju.
Luczensky Ivan, paznik v skladišču, blagovno skladišče na Dunaju.

Rdeče glasovnice s temnordečo
prečnico — za namestnike:

Schwarzenegger Jožef, pisarniški sluga na Dunaju.
Stadlmann Franc, pisarniški sluga na Dunaju.
Jany Ivan, pisarniški sluga na Dunaju.

Pozor! Volilci lahko izrežejo imena kandidatov s tega letaka in jih prilepijo na glasovnice.

Pazite, da ne zamenjate glasovnice poedinih skupin in sekcij in glasovnice za člane in namestnike. Lahko izrežete imena kandidatov s tega letaka in jih prilepite na glasovnice. Če pa izpišete glasovnice, tedaj mora biti priimek in krstno ime kandidata, njegov stan in službeni kraj natančno zapisan v dotičnih rubrikah glasovnice.

Če so imena napačna, če niso napisana v prave rubrike, tedaj je glasovnica neveljavna. Vsak definitivno ali provizorično nastavljeni uslužbenec, ki ne bi dobil glasovnice, naj se zgleda zanj pri službenem predstojniku. Direkcija izda za vsakega nastavljenca po dve glasovnici predstojnikom. Izpolnjenih glasovnic ni treba podpisovati. Volitev je tajna. Glasovnice se oddajo zaprte v zavetku po potrditvi sprejema uradnemu načelniku.

Glasovnic ni treba zlepit, ker se lahko poškodujejo, ko jih odpirajo ali pa postanejo nečitljive in so potem neveljavne. Če opazi kdo zlorabo pri razdelitvi ali pobiranju glasovnic itd., tedaj naj to takoj sporoči takratnim članom personalne komisije, da ti pri skrutinju lahko naznanijo te zlorabe. Vsak zavedni uslužbenec južne železnice ima dolžnost, da kar najhitreje razširi imenik kandidatov, da dobi vsak volilni upravičenec, zlasti na samotnih postajah, ta imenik.

Tovariši, sodrugi, izpolnite svojo dolžnost!

Na Dunaju, v novembru 1914.

Eksekutiva organiziranih avstrijskih železničarjev.

V vojnem času

mora ohraniti vsak nepoklicani nastavljenec in delavec svoji strokovni organizaciji neomajno zvestobo, prav kakor vojak svoji zastavi. Kdor ni sedaj pogumen in zvest, je izdajica!

VSEBINA ŠT. 20. IN 21. z dne 1. NOVEMBRA 1914.

Članki: Petdesetletnica internacionale. — Ostanimo zvesti naši organizaciji! — Železničarska organizacija in vojna. — Razmerje delavcev na avstr. železnica ob času vojne. — Reforma občnega državlanskega zakonika. — Vojna in nevarnost kužnih bolezni. — Kdo ima dobiček od odprave žitnih carin? — Akcija socialne demokracije. — Divji vlaki in oklopni vlaki. — Železničarji na delu. — Socialna demokracija v vojni.

Dopisi. Jesenice. — Nabrežina.

Iz okrožnic in uradnih listov: Zopetni spremenjen delavcev, ki so postavljeni po mobilizaciji v civilno razmerje. — Vstop vrhstavnih delavcev v čakalnice na postajah. — Dopust vojaških certifikatistov.

Obvestila centrale.

Poročila o shodih.

Iz organizacije: Podporni sklad za čas vojne. — Pozor, upravitelji krajevnih skupin.

Raznosterosti.

Zadružništvo.

Delavske zadruga za Trst, Istro in Furlanijo v Trstu
registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

XI. zadružno leto od 1. julija 1914 do 30. junija 1915.

Mesečni izkaz.

Razpečano blago.

Zadružna doba	1914/15	1913—1914	Narastek
Julij	K 395.939-11	261.590-35	134.348-76
Avgust	389.253-63	280.064-71	109.188-92
September	403.745-37	295.665-65	108.079-72
Oktober	442.562-22	351.259-35	91.302-87
	K 1.631.590-33	1.188.580-06	442.920-27

Člansko gibanje.

Vpisanih udov do 31. oktobra 1914	11367
„ „ „ 30. junija 1914	10786
Narastek v 4 mesecih	581

Hranilni oddelek.

Stanje vlog do 31. oktobra 1914	K 644.706-14
„ „ „ 30. junija 1914	559.641-72
Narastek v 4 mesecih	K 85.064-42

Na bolniški in posmrtninski podpori se je izplačalo od 1. julija do 31. okt. 1914 K 9694-95

Izkupiček skladišča oblek

(že obsežen v razgledu razpečanega blaga.)

Oddelek konfekcije	K 20.751-20
„ manufakture	27.001-73
„ obuval	18.507-41
„ pokrival	5.922-81
Skupno	K 72.183-15

Trst, dne 31. oktobra 1914.

Vodstvo.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač.

Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

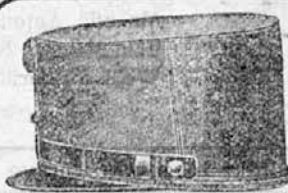
Kavarna „Unione“

TRST

Ulica Caserina in ulica Torre Bianca.

Napitnina je odpravljena.

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.

Adalbert
Kassig

Ljubljana,
Židovska ulica.

Zavod za uniformo, krznar in izdelovatelj čepic priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnih uniformskih predmetov za železničarje, kakor: čepice, gumbe, rosete, znore, piščalke i. t. d. Čepice zimске in letne za strojevodje, kurjače itd. v raznih oblikah po najnižji ceni. — Postrežba točna.

Naročajte in podpirajte delavsko časopisje!

Najboljši nakup vsakovrstnega modernega in trpežnega obuvala je v zalogi lastne tovarne
Peter Kozina & Ko.
Ljubljana na Bregu št. 20
(Cojzova hiša).

Varstvena znamka.

Cene za moške	K 14—, 17—, 20—.
„ ženske	„ 12—, 15—, 18—.
„ dečke 36/39	K 10—, 12—.
„ otroke št. 22 25 26-28 29 31 32-35	K 5—, 6—, 7—, 8—.

Garantirana kakovost
Cenejše vrste od K 1-50 naprej.

40 letni uspeh, ki ga potrjuje na tisoče priznanj.

Želodčna tinktura

lekarnarja Piccolija v Ljubljani

krepi želodec, pospešuje prebavo in je odvajalna. 1 stekleničica velja 20 vin.

Naročila sprejema lekarna **G. Piccoli, Ljubljana**

Naročite si ilustrovani tednik

„Tedenske Slike“

ki priobčuje najnovejše vesti in slike z bojišč. V zvezi je z ilustracijo centralo na Dunaju, ki ima več posebnih vojnih poročevalcev-fotografov. List „Tedenske slike“ stane za četrt leta 2-50 K, za pol leta pa 5 K. Naslov: Tedenske Slike, Ljubljana.

Posamezne številke se dobe po tobakarnah, knjigarnah in na kolodvorih izvod po 22 h.

Pozor!

Pozor!

Železničarji!

Naš

Koledar za železničarje

za leto 1915

je že izšel. Cena mu je kakor prejšnje leto z zavarovanjem za smrtno nesrečo za sodruge na 200 K samo

1 krono 20 vinarjev.

Posameznikom pri poštni pošiljavi 10 vin. za poštnino več.

Pogoji za pošiljatev za krajevne skupine in njih funkcionarje so sledeči: Pri naročitvi od 20 izvodov dalje 20 vin. od izvoda, če se znesek vnaprej pošlje ali če je znesek tekom 30 dni po sprejetju koledarjev plačan; pri poznejšem plačilu se dovoli brez izjeme po 10 vin. provizije od vsakega izvoda.

Vsebinska koledarja je od prve do zadnje črke novo prirejena in so vsa za železničarje važna in potrebna vprašanja na lahko umevni način razložena. Naš koledar torej ni samo dobra pripomočna knjiga za vsakega uslužbenca, ampak tudi kašipot v vseh strokovnih vprašanjih. Vsaki nepristranec bo moral označiti to knjigo kot najvzornejšo svoje vrste.

V letu 1913 je bilo 41 odjemalcev koledarja smrtno ranjenih, ki se jim je izplačala 200 krona odkupna premija. Imena ponesrečenih so na strani 147 koledarja za leto 1915. Ker je bila naklada pred vojnimi dogodki pripravljena in večja kakor v prejšnjem letu, zato je potrebna tokrat mnogo večja propaganda za prodajo, če nečemo, da ostane velik del zaloge neprodan, kar bi organizacijo težko oškodovalo. Pri dobri agitaciji odpade ta nevarnost.

Češki koledar za železničarje se dobiva izključno v upravnistvu „Železnični Zrizenec“, Praga-Zižkov, Krásova, št. 11.

Poljski železničarski koledar ne more letos zaradi obstoječih razmer iziti in izvira iz tega dejstva za sodruge in organizacijo nepopravljiva škoda.

Da podamo sodrugom vpogled v vsebino nove letne knjige, sledi tu vsebina.

Predgovor. — Koledarji. — Zaznamki za strojno osobe. — Za plačo. — Za odteglje. — Zaznamki za dobljene proste karte 1915. — Kurilni ekvivalent za preračunanje premogove premije in pasiranje. — Računanje oljne premije, cene mazilnega in razsvetilnega materiala za lokomotivno osobe. — Ročni in godovni dnevi v moji družini. — Zaznamek. — Dnevi za leto 1915. — Najvažnejše o pravicah osoblja državnih železnic itd. — Predpisi za izmero službe in počitka. — Zdravstveno varstvo oči itd. — Novi zakon o dohodarini itd. — Uspehi naše organizacije. — Uspehi dveletnega delovanja v podporah preostalih. — Naše kalendarsko zavarovanje. — Železničarski dom. — Kako pridem najhitreje v železničarski dom. — Poj, komur je dano petje, s sledečimi pesmami. — Vožnje ugodnosti za delavce c. kr. državnih železnic poleg 2 tabel. — Kaj dobe zaostale ob smrti uslužbenca od železniške uprave? — Plačilna tabela za poduradnike in sluga. — Pokojninski normale za uslužbenca in njih zaostale c. kr. državnih železnic. — Provizijski normale za uslužbenca in njih preostale c. kr. državnih železnic. — Tabele za preračunanje provizije za vlakospremno osobe c. kr. St.-E.-G. črte (vzhodna železnica). — Preračunanje provizije za vlakospremno osobe južne železnice. — Važno delo za stranko. — Nemška socialna demokratična društva v inozemstvu. — Naslovni zaznamek: Splošno pravovarstvo in strokovno društvo; Strojno zavarovanje proti nezgodam; Internacionalna strokovna tajništva. — Važno iz vsega sveta: Državni uslužbeni v Avstriji; Avstro-Ogrski; Primerjajoča dolžina javnih železniških in telegrafskih prog v kilometrih; Jeziki vseh narodov na zemlji; Število ljudskih šol; Verstva na zemlji; Razdelitev prebivalstva po poklicu in opravilu v Avstro-Ogrski; Letni prirastek prebivalstva; Letni smrtni slučaj na 1000 prebivalcev; Vojna moč posameznih držav in mornarice; Državni dolg; Vrednost uvoza in izvoza; Primerjava številnosti evropskih narodov; Razdelba suhe zemlje in vode na zemeljski površini; Analizirani med rekruti posameznih držav v Evropi; Poklerikalenje avstrijskega šolstva in število samostanov; Vrednost najvažnejših zlatih denarnih enot; podatki zadnjega ljudskega štetja; Tarif pisemske pošte; Kolikovna lestvica za Avstro-Ogrsko; Meterske mere in uteži.

Bogata vsebina in mnogo vredne zavarovanje zagotovi koledarju gotovo mnogo odjemalcev.

Sodrug! agitirajte z vse vneze za Vaš novi koledar, da obvarujete organizacijo škode!

Založba koledarja.